

مراکز مشاوره و شورای عالی جوانان

دکتر جعفر بوالهری *

در سال ۱۳۷۴ تحوّل جدیدی در موضوع مشاوره در ایران صورت گرفت. در این سال کلیات دستورالعمل‌ها و آئین‌نامه‌های مراکز مشاوره از طریق دبیرخانه شورای عالی جوانان منتشر شد و این نوید به علاقمندان مشاوره داده شد که مسئولین و سیاست‌گزاران نظام جمهوری اسلامی بالاخره باین امر مهم توجه کرده و ضمن از میان برداشتن موانع، اجازه ایجاد مراکز مشاوره رسمی در کشور داده شد.

به منظور تشویق و حمایت از این امر مقدس که هدف آن پرداختن به دردها و نیازها و مشکلات مردم است، آنهم در فضایی انسانی، حقوقی و مشاوره‌ای، لذا در این شماره به ارائه و شرح بخشهایی از این دستورالعمل که در اصل شرحی است بر دیدگاه نظام در امر مشاوره و چگونگی برخورد با نیازهای مشاوره‌ای مردم، پرداخته می‌شود.

اهمیت ایجاد مراکز مشاوره

در مقدمه و آئین‌نامه چنین آمده است:

«با توجه به لزوم شناخت واقعی و صحیح جوانان از خود و محیط به منظور کسب

* - روانپزشک، مسئول مدیریت پژوهشی سازمان تحقیقات و خودکفایی نیروی مقاومت بسیج و عضو هیئت علمی

مسئولیت‌های گوناگون، شکوفایی استعدادها و به فعل رسانیدن توانمندی‌های بالقوه خویش، متناسب با ارزش‌های اخلاقی و معنوی و مذهبی جامعه، کسب و رشد مهارت‌های لازم، ایجاد ارتباط سالم و مطلوب و نیز مقابله با مسائل و مشکلات و در نهایت سازگاری با موقعیت‌های گوناگون زندگی (تحصیلی، شغلی، ازدواج خانوادگی و جز آن) ضروری است که منابع کمکی و تخصصی با نام "مراکز مشاوره جوانان و نوجوانان" توسط وزارتخانه‌ها، نهادها و بخش خصوصی در کشور تأسیس شود.

بنابراین ایجاد مراکز مشاوره برای همه بخش‌های دولتی و خصوصی، کارمندی و کارگری، آموزشی، اجرایی، نظامی و صنعتی، مجاز شناخته شده است. مراکزی که در جهت رشد و شکوفایی خانوادگی و اجتماعی قدم برداشته، جوانان را بسوی پذیرش مسئولیت‌های گوناگون، شکوفایی استعدادها، توانمندی، استعداد اخلاقی و مذهبی و روابط اسلامی هدایت می‌کند.

وظایف مراکز مشاوره

راهنمایی و مشاوره در امور اعتقادی، اخلاقی، تربیتی، مذهبی، رفتاری، تحصیلی، شغلی، ازدواج و خانواده از وظایف اولیه و ضروری است که برای مراکز مشاوره تعیین شده است. در موضوعات فراوانی که بنظر می‌رسد در هر بخش آن و برای هر فردی می‌تواند دهها مشکل و نیاز به مشورت وجود داشته باشد وجود این نهاد کاملاً حس می‌شود. برآستی در حال حاضر عموم مردم و بویژه جوانان و نوجوانان و خانواده‌ها اگر مشکلی در این موارد داشته باشند چه می‌کنند؟ به چه کسی و به کجا مراجعه می‌نمایند. معدود مراکز مشاوره تلفنی وابسته به بهزیستی در سطح کشور تا چه حد موفق هستند؟ چه تعداد مراکز مشاوره دانشجویی وجود دارد، چند درصد دانشجویان دانشگاه‌ها مشکلات خود را با مشاوران آنها طرح می‌کنند. پاسخ این پرسش‌ها هر چه باشد بنظر می‌رسد در سطح کشور نیاز به هزارها مراکز مشاوره است.

سنجش هوش، استعداد، -، شخصیت و پیشرفت تحصیلی، همچنین مددکاری، روان درمانی، روانپزشکی و اطلاع رسانی از دیگر خدمات و وظایف مراکز مشاوره است که شورای عالی جوانان به ایجاد آن توصیه و همت گمارده است.

مراکز مشاوره در سازمانهای دولتی

مراکز علاوه بر بخش غیر دولتی، بخش دولتی نیز مجاز است که به منظور عرضه خدمات مشاوره‌ای - احتمالاً هم به کارکنان و خانواده‌های آنان، و هم به عموم مردم - به ایجاد مراکز مشاوره اقدام نمایند. اقدامی که بنظر می‌رسد برای اقشار آسیب پذیری نظیر کارکنان و خانواده‌های آنان بویژه کارکنان سازمانها و مشاغل حساس همچون امور نظامی و صنعتی، نیز مدیران و کارکنانی که مشاغل حساس و پراسترس دارند بسیار ضروری است.

اهداف مراکز مشاوره

این که در یک مرکز مشاوره چه می‌گذرد، مشاوره چکار می‌کند، چه افرادی و برای چه مشکلاتی به مرکز مشاوره مراجعه می‌کنند، موضوعاتی است که کمتر کسانی هستند که بخوبی با آن آشنا باشند و موضوع مورد بحث در اهداف این مراکز بوده. در ابتدا اشاره شد که هر مشاوره‌ای برای راهنمایی و کمک به حل یک نیاز یا یک مشکل است. معمولاً مراجعین مراکز مشاوره بیشتر کسانی هستند که مشکلی در زمینه‌های خانوادگی، تربیتی، عاطفی، روانی، شخصیتی، مذهبی، اجتماعی، تحصیلی و شغلی دارند و خود قادر به حل مشکل نیستند، کمک اطرافیان نیز مؤثر نبوده لذا احساس می‌کنند مشاوره با فردی متخصص می‌تواند به حل مشکل آنها کمک نماید. یک انسان در طول زندگی خود با صدها نوع مشکل روبرو شده، موارد زیادی را حل کرده اما در

تعدادی از موارد احساس ناتوانی کرده و مدتها این احساس نگرانی و ناتوانی باعث صدمه به زندگی خانوادگی، شغلی و تحصیلی او شده است.

به جز کسانی که مشکل دارند، آنهایی که علاقمندند در مورد مشکلات چیزی بدانند و برای پیگیری از بروز آنها دانش و مهارتی کسب نمایند، نیز کسانی هستند که به مراکز مشاوره مراجعه می‌کنند. داشتن دانش و مهارت تربیت فرزندان، برخورد با مشکلات، داشتن یک زندگی زناشویی آرام و سالم، موفقیت در تحصیل و پیشرفت در روابط انسانی و شغلی نیاز به آموزش و مشاوره قبلی، و شرکت در کلاسهای گروهی بسیاری دارد.

علاوه بر افراد مشکل دار و کسانی که نیازمند آموزش هستند، آنهایی که در شرایط بحرانی قرار گرفته‌اند نیز از نیازمندان مشاوره‌اند. بحرانهای خانوادگی همچون درگیری و تنش خانوادگی و طلاق؛ بحرانهای روانی چون حالات تهاجم، خودکشی، آدم‌کشی و اعتیاد؛ بحرانهای تحصیلی نظیر مردودی، اخراجی و فرار از مدرسه؛ بحرانهای اخلاقی و دینی همچون از دست دادن اعتقادات و ارزشها و ضوابط اخلاقی و ورود به جریانه‌ها یا فعالیتهای غیر اخلاقی و ناسمروع و بحرانهای فراوان دیگر شغلی و قانونی، موضوعات پیچیده و درد آفرینی هستند که بجز با کمک مشاوران از نزدیک یا در مراکز مشاوره براحتی قابل کنترل و حل نمی‌باشند.

اینها نیازمندان و نیازهای مراجعین به مراکز مشاوره است و آئین‌نامه مراکز مشاوره به همه آنها اشاره کاملی داشته و تنها ضعف آن اختصاص دادن آن به جوانان است. در حالیکه یک مشکل که به فردی و جوانی رو کند گریبان همگی را گرفته و همه افراد خانواده و در همه سنین نیاز به مشاوره و راهنمایی دارند تا شاید مشکلی از جوان آنان حل شود.

مشاوران چه کسانی هستند؟

در این آئین نامه افراد و متخصص های بسیاری به عنوان مشاور و یا خدمت دهنده در مراکز مشاوره معرفی شده اند. به درستی باید گفت که بدلیل وسعت و تنوع مشکلات، لازم است تخصص های مختلف در اختیار مراجع قرار گیرند. رشته ها و تخصص های مختلف نام برده شده عبارتند از: مشاوره، مددکاری، روان سنجی، کارشناسی مسائل دینی، روانشناسی بالینی و روانپزشکی.

در پایان ضمن آرزوی موفقیت برای همه دست اندرکاران حل مشکلات مردم و برای برنامه ریزان مشاوره و مشاوران صادق.

توجه فرماندهان، مسئولان و کارشناسان نیروی مقاومت بسیج را به این مهم جلب می نماید که در جهت غلبه بر مشکلات بسیجیان و همچنین ضرورت وجود چنین مراکز مشاوره ای برای بسیجیان، کارکنان نیروی مقاومت و خانواده های آنان، فصلنامه بسیج درصدد است تا از این پس به این امر پردازند و لذا مشتاق دریافت مقالات، گزارشات و نقطه نظرات خوانندگان گرامی می باشد.

پرتال جامع علوم انسانی